

Tulevaisuuskuva “Romahdus” -RAUTA RUOSTEINEN PELLON LAIDALLA - NÄIVETTYNYT JA VÄSYNYT VARSINAIS-SUOMI 2035+

Kaiken loppu – tai ainakin 10 vuoden taantuma

Muiden käsissä - vai omissa käsissä?

Miltä romahdus näyttää vuonna 2035

Kansainvälinen turvallisuustilanne on jäänyt paikoilleen ja heijastuu myös Suomeen ja Varsinais-Suomeen esimerkiksi varovaisena investointihalukuutena. Suomen Venäjän vastaisella rajalla nähdään säännöllisesti hybridisodankäynnin erilaisia muotoja. Itämeren alueella laajemman sotilaallisen yhteenoton mahdollisuus on todellisuutta. EU:n laajenemiskehitys on vauhdittunut ja turvallisuusuhat ovat lisääntyneet. Vanhojen jäsenmaiden rahoitussaan to on merkittävästi supistumassa ja on Varsinais-Suomessa tarpeisiin nähden riittämätöntä. Ruotsin sisäinen turvallisuus pysyy epävarmana ja heijastuu samoin Suomeen. Työllisyysasteen kehitys jämähti paikoilleen 2024–2025 ja alkoi jopa heikentyä 2020-luvun lopulla.

Valtion budjettialijäämää ei ole onnistuttu ratkaisemaan ja tämä heijastuu myös alueille supistuvina resursseina.

Varsinais-Suomen TKI-panostukset sekä maakuntaan saadut investoinnit ovat jääneet alhaiselle tasolle, mikä näkyy kilpailukykyongelmina ja korkean osaamisen työpaikkojen määrän laskuna. Alueen kehitys jää jälkeen erityisesti Pirkanmaan ja Uudenmaan kehityksestä.

Varsinais-Suomi ei houkuttele työperäistä maahanmuuttoa riittävästi eikä ylipäätään osaajia maakunnan heikon kehityksen vuoksi. Matalapalkka-aloilla osa ihmisistä ei enää tule toimeen työnteosta saatavalla palkalla, ja monet joutuvat tekemään kahta työtä. Syrjäytyminen lisääntyy, eikä rakennetyöttömyyden kovaa ydintä saada purettua, työvoimapalvelu-uudistuksesta huolimatta. Hyvin toimeentulevat sekä korkeakoulutetut ovat eriytyneissä omille asuinalueilleen tai ovat muuttamassa pääkaupunkiseudulle.

Koulutus ja osaamisen kehittäminen kärsivät heikkenevistä resursseista. Julkinen rahoitus (valtio ja kunnat) alkoi supistua 2024 ja suunta on ollut alaspäin koko vuosikymmenen. Koulutusrakenteita ei ole pystytty uudistamaan, eivätkä perinteiset mallit tue joustavia oppimispolkuja. Myöskään jatkuvan oppimisen sujuvat siirtymät koulutustasolta toiselle eivät toteudu. Kriittisistä kohdista, kuten varhaiskasvatuksesta ja ammattiopetuksesta, puuttuu osaavaa henkilökuntaa erityisesti vuosikymmenen lopulta lähtien.

Koulutus on polarisoitunut ja vanhempien koulutustausta tai kouluttamattomuus määrittää nuorten koulutusvalintoja. Eriarvoistuminen on merkittävää, kun perheiden arvovalinnat näkyvät koulutusvalinnoissa. Tämä vaikuttaa myös osaltaan kansalaisten kykyyn tulkita yhteiskunnallista päätöksentekoa ja demokratian toimintaa. Yhteiskunnan legitimeetti kyseenalaistuu 2030-luvulla, mikä lisää yhteiskunnallista levottomuutta.

Julkisen rahoituksen väheneminen koskettaa erityisesti luovia aloja, joiden tuotannoista ja palveluista katsotaan olevan helppoa leikata. Luovat alat eivät saa ansaitsemaansa arvostusta.

Maakunnan vahva teknologiateollisuus on taantunut ja uudistumiskehitys on jäänyt puolitiehen. Uusia teknologioita on otettu varovasti käyttöön, ja esimerkiksi Turun korkeakoulujen Tekoälykeskuksen tutkimusyhteistyötä ei ole kyetty yrityksissä juurikaan hyödyntämään. Ukrainan jälleenrakennuksessa varsinaissuomalaisen yritysten osuus on jäänyt pieneksi, koska liiallinen varovaisuus sekä yritysten heikentynyt kilpailukyky ja korkea kustannustaso heikentävät osallistumismahdollisuuksia.

Sote-palvelujen käyttäjät ovat yhä enenevässä määrin ikääntyneitä, ja heitä hoitamaan ei tahdo riittää työntekijöitä. Maakunta ei ole osannut hyödyntää työperäistä maahanmuuttoa. Myöskään digitaalisilla palveluilla ei tilannetta ole saatu kunnolla paikattua. Parempia mutta kalliimpia hoitoja on yhä enemmän tarjolla, mutta vain varakkaimmat voivat niistä hyötyä. Maakunnan automaatio-osaaminen kääntyy osittain itseään vastaan, kun eri palveluissa turvaudutaan automaatioon ja henkilökohtaista palvelua vähennetään. Tämä myös pudottaa osan väestöstä pois palvelujen piiristä.

Ilmastonmuutos etenee odotettua nopeammin haastaen mm. matkailua ja maataloutta. Saaristomeren tilan heikkeneminen on jatkunut. Turismi Itämerellä on vähentynyt huomattavasti 2026 jälkeen ja maksukykyiset matkailijat ovat loppuneet. Kotimaan matkailussa kuluttajien ostovoima on heikentynyt, lähimatkailu ja peruskohteet vetävät vähän.

SKENAARIO: RAUTA RUOSTEINEN PELLON LAIDALLA - NÄIVETTYNYT JA VÄSYNYT VARSINAIS-SUOMI 2035+

Kaiken loppu – vai mieluummin 10 vuoden taantuma?

Muiden käsissä - vai omissa käsissä?

Miten kaikki tapahtui?

Kohti vuotta 2030 – pirulliset ongelmat kasautuvat

Turvallisuus- ja sotilaspoliittiset kriisit sekä Euroopassa että globaalisti johtavat laajoihin ja moniulotteisiin ongelmiin ja aiheuttavat pysyvää haittaa mm. talousjärjestelmille 2020-luvun lopulle tultaessa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on eskaloitunut Itämerelle, jossa Venäjä ja Nato ovat napit vastakkain. Hybridisodankäynnin eri muodot haastavat tilannetta edelleen. Eskaloitunut ja sekava tilanne Itämeren piirissä haittaa Suomen huoltovarmuutta ja kääntää talouskehityksen negatiivisen kehityksen tielle. 2020-luvun lopulla investoinnit Suomeen ja Varsinais-Suomeen kääntyvät selvään laskuun. Uudenkaupungin autotehdas toimii Patrian alihankkijana ja palvelee sotateollisuutta 2020-luvun lopulta lähtien. Tuotannossa on myös droneja, joita tarvitaan esimerkiksi lääkejakeluun ja elintarvikkeiden toimittamiseen, sekä valvontakameroita yhteiskunnan valvontaan.

Uusimaa saa 2028 Naton elektronisen sodankäynnin tukikohdan, Varsinais-Suomi saa vain pienimuotoista alihankintaa. Vuonna 2029 Turkuun perustetaan kuitenkin huoltovarmuusinstituutti, jonka toiminnan kautta maakunnan elinkeinoille ja logistisille järjestelmille syntyy uusia tehtäviä ja mahdollisuuksia. Tietoturvallisuus vaarantuu 2020-luvulla ja kybervaikuttaminen lisääntyy, johtaen kyberturvallisuuteen tarvittavien resurssien määrän kasvuun ja tarpeeseen. Erityisesti Venäjän ilkivalta, häiriköinti sekä kiusan- ja vahingonteko lisääntyvät (esim. tietoliikenne- ja laitehäiriöt), kasvattaen kyberuhkia ja haastavia

tilanteita. Myös mm. laivoilla riskiarvioinnin merkitys kasvaa ja kasvavat kyberuhat tuottavat erinäisiä merenkulun innovaatioita ja yhdistelmiä, kuten kahdennettuja turvallisuusjärjestelmiä. Sähkökatkot ja kulutuksen rajoitukset ovat arkipäivää 2030-luvulla. Yleensä kaikenlainen epävarmuus lisääntyy, tuoden myös kasvavan terrorismin uhan mukanaan.

Tekoäly- ja lääkekehityskeskusten toiminnat ovat käynnistyneet, mutta elinkeinoelämän kehittäminen ei etene resurssipulan takia. Esimerkiksi lääkeala ei ole saanut toivomaansa kasvusysäystä kansainvälisistä osajista veto- ja pitovoimatekijöiden heikentyessä. Myöskään vihreän siirtymän hankkeet eivät kehity odotetulla tavalla kannattavuussyistä. Tekoälyn väärinkäyttö kasvaa, mullistaen myös digihuijaukset. Myös maksulliset versiot kehittyvät taidokkaiksi tuottaen ongelmia; esim. fiksut opiskelijat käyttävät tekoälyä nerokkaasti vaikeuttaen opettajien työtä arvioida opiskelijoiden tekemiä tehtäviä ja kokeita. Luottamus tekoälyyn rakoilee.

Fossiilienergian hinta on merkittävästi noussut 2020-luvulla eri kriisien seurauksena, mikä heijastuu talouden kehitykseen. Öljy-yhtiöt menestyvät ja moninkertaistavat voittonsa lyhyellä tähtäimellä. Logistiikkaketjut pitenevät aiheuttaen teollisuudelle ongelmia ja heikentäen työtä ja tuottavuutta. Ylipäättään Suomen syrjäinen sijainti (Suomi on saari) lisää logistiikan ja huoltovarmuuden kustannuksia, samoin kuin meriliikenteen kallistuminen koko yhteiskunnan kustannuksia. Kiristystoimet lisääntyvät päästörajoitusten suhteen, mutta tekninen vihreä siirtymä etenee hitaasti.

Pirkanmaallakin on ongelmia, mutta maakunta on pystynyt Varsinais-Suomena paremmin vastaamaan ajan haasteisiin (mm. kuntayhteistyön kautta). Varsinais-Suomessa kuntayhteistyö tyrehtyy kovan kilpailun takia.

Kiristyneiden maahanmuuttosääntöjen ja erilaisten vetovoimatekijöiden heikentyminen johtaa työperäisen maahanmuuton merkittävään supistumiseen 2020-luvun loppua kohden. Tämän seurauksena talouselämää hallitsee krooninen työvoimapula, mikä rajoittaa merkittävästi yritysten kasvua ja kehitystä. Osaavan työvoiman pitovoimaa ei enää juurikaan ole.

Jatkuvasti supistuvat resurssit heikentävät koulutustarjontaa ja osaamisen kehittämistä pitkin 2020-luvun jälkipuoliskoa. Koulutusrakenteet eivät uudistu merkittävästi ja tarjonta pysyy perinteisen kaltaisena vähäisin muutoksin. Jatkuvan oppimisen sujuvat siirtymät koulutustasolta toiselle eivät toteudu riittävästi. Kriittisistä kohdista, kuten varhaiskasvatuksesta ja ammattiopetuksesta, puuttuu osaavaa henkilökuntaa yhä enemmän erityisesti vuosikymmenen lopulta lähtien. Koulutustoiminnassa keskitytään talouselämän kannalta välttämättömiin tarpeisiin ja mm. luovat alat kärsivät tästä 2030-luvun aikana. Kaiken kaikkiaan kulttuuriala kärsii leikkauksista. Leikkaukset luoviin aloihin ja kulttuuriin sekä taiteeseen heijastuvat merkittävästi Varsinais-Suomen alueen alan tarjontaan, mikä näkyy alueen veto- ja pitovoimatekijöiden heikentymisenä

Kansalaisyhteiskunnassa tapahtuu erilaisten uhkakuvien realisoitumista 2020-luvun lopulla ja ajattelu kyynistyy ja sulkeutuu. Samalla kansalaisissa riittämättömyyden, merkityksettömyyden ja mitättömyyden kokemukset kasvavat lisäten pahoinvointia. Kautta linjan yhteiskunnallinen polarisaatio lisääntyy, mikä pienen populaation yhteiskunnassa vaikuttaa nopeasti. Syrjäytymiskehitys ilmiönä jatkuu tuoden mukanaan lieveilmiöitä ja ristiriitoja yhteiskuntaan. Myös lukutaito heikkenee 2030-luvulle tultaessa, mikä edelleen haastaa yhteiskunnan toimivuutta.

Rakennetyöttömyyden kova ydin muuttuu pysyvämmäksi huono-osaisuudeksi. Hyvin toimeentulevat ja korkeasti koulutetut ovat eriytyvässä omille asuinalueilleen tai muuttamassa pääkaupunkiseudulle.

Varallisuus keskittyy 2030-luvulla jo merkittävästi. Yhteiskunnallisten palvelujen rahoituspohja heikkenee 2030-luvulla selvästi.

Sote-alan rahoituskriisi syvenee 2020-luvun kuluessa eikä esim. Varha toimi käytännössä edellytetyllä tavalla. Tämä heikentää kansalaisten hoitomahdollisuuksia ja mm. mielenterveysongelmat lisääntyvät. Erityisesti nuorten ongelmat monikertaistuvat. Työllisyydenhoitoalueiden toiminta on käynnistynyt 2025, mutta palvelutuotanto ja palveluiden saavutettavuus eivät täysin vastaa tarpeita. Palvelukapeikkoja esiintyy maakunnan eri puolilla. Terveystuollossa ei synny ”talkoohenkeä” julkisen ja yksityisen sektorin välillä 2020-luvulla. Elinajanodote romahtaa 2030-luvulla polarisaation takia. Taustalla on myös koulutustason heikentyminen.

Vuosi 2040 lähestyy – heinäsiirkkoja, tulvia ja sähkökatkoja?

Halvan energian aika on lopullisesti ohitse 2030-luvulla, ja kotitalouksien käytettävissä olevat varat supistuvat pysyvästi. Tämän seurauksena 2030-luvulle tultaessa taantuma on kestänyt jo lähes 10 vuotta. Taantuma ja viennin hiipuminen heijastuvat sekä maakunnan että koko maan tuotantoihin. Vihreä siirtymä etenee, mutta edelleen kovin hitaasti.

Avoin data menettää merkitystään: koko käsite on katoamassa ja ns. ”suljetun datan” määrä kasvaa selvästi 2030-luvulla.

Merkittävät lääkealan yritykset lopettavat tai vähentävät toimintaansa alueella. Loistoristeilijöiden rakentaminen telakalla loppuu 2033 kannattamattomana ja telakka siirtyy korjaus- ja huoltotoimintaan. Vähitellen on keskitytty pienempien alusten rakentamiseen, jotka palvelevat huoltovarmuutta ja puolustusvoimia. Laivoissa apupurjeiden käyttämistä kokeillaan yhä enenevässä määrin, mutta heikoin tuloksin.

Koulutustoiminnassa keskitytään talouselämän kannalta välttämättömiin tarpeisiin ja mm. luovat alat kärsivät tästä 2030-luvun aikana. Kaiken kaikkiaan mm. kulttuuriala (luovat alat) kärsii leikkauksista ja lisäksi tekoäly tuottaa yhä enemmän elämyksiä 2030-luvulla. Korkeakoulujen yhteistyö ja campustoiminnot eivät kehity odotetulla tavalla ja erilaiset intressiristiiriidat vaivaavat sektoria. Yliopistojen rahoitusta supistetaan ja mm. säätiöt rajoittavat korkeakoulusektorin rahoitusta. Lukukausimaksut palaavat lähes täysimääräisesti korkeakouluihin 2030-luvun alussa. Turun yliopiston saamat ansiokkaat kansainväliset väitöskirjatutkijat eivät valmistuttuaan kiinnity Varsinais-Suomeen, vaan suuntaavat kansainvälisille markkinoille, jolloin maakunnassa ei hyödytä tutkijoiden osaamisesta. Kaiken kaikkiaan koulutus- ja työelämässä ns. inhimillisten taitojen asema heikkenee.

Kantasuomalaisten halu tehdä alhaisen koulutustason töitä vähenee samaan aikaan kun maahanmuutto on supistunut ja työvoimapula kasvaa merkittävästi 2030-alkuun tultaessa. Taustalla ovat myös työelämän joustot ja huonommat työsopimukset. Johtamiskulttuuri ei kehity yhteiskunnan muutoksen mukana, mikä lisää ristiriitoja työelämässä; esim. työhön sitoutuminen on heikkoa. Ay-liikkeen aseman ja sopimuskulttuurin heikentyminen tuo vaihtoehtoisia vaikuttamismuotoja yhä enemmän (vrt. ELO-kapina). Uranousu ei enää kiinnosta nuoria, tilalle syntyy erilaisia vaihtoehtoisia elämisen muotoja.

Matalapalkka-alat yleistyvät 2030-luvun alkaessa, eikä niistä saatavalla korvauksella tule toimeen. Lisäksi ammattipoistuma kasvaa 2030-luvulle tultaessa, mikä lisää työttömien määrää. Myös kahden, jopa kolmen työn mallit yleistyvät. Työelämä muodostuu erilaisten joustojen kautta 2030-luvun alkuun mennessä haastavaksi. Polku koulutuksesta työelämään muodostuu ongelmalliseksi – nuorten työelämä-

burn-out on merkittävä terveyshaaste. Samalla nuorten liikkumattomuus kasvaa, tuottaen lisääntyvästi terveysongelmia ja työkyvyttömyyttä. Myös omavaraistalouden kasvusta on nähtävissä merkkejä 2030-luvun alussa.

2030-luvulla ilmastonmuutos ja ympäristökatastrofit aiheuttavat isoja ympäristöongelmia, jotka heijastuvat lähes kaikkiin Varsinais-Suomen elinkeinoihin. Erityisesti kärsivät maatalous ja matkailu. Varsinais-Suomi ei ole enää Suomen vilja-aitta, mutta ilmastonmuutos tuo kuitenkin viljelyyn uusia lajeja, kuten maissi ja jamssi. Myös Etelä-Euroopan tuohyönteiset löytävät tiensä tänne, kauriit ja villisiat tuhoavat biotooppeja. Osaajapula haittaa myös ympäristöongelmien ratkaisuja.

Itämeren kumuloituva huononeminen jatkuu ja tilanne heikkenee jo niin, että polttomoottorilaitteiden kieltämistä harkitaan; Biokanava menettää merkityksensä, mikäli polttomoottorilaitteet kielletään. Polttoaineita (esim. ammoniakit, biopolttoaineet) kehitetään korvaamaan polttomoottoreita. Modernit polttoaineet tuovat kuitenkin haasteita, eivätkä tuo riittävästi ratkaisuja korvaamaan polttomoottoreita. Itämeren puhdistamiseksi kehitetään laitteistoja, mutta ne ovat teholtaan liian pieniä, eivätkä auta isojen alueiden puhdistamisessa. Turismi Itämerellä on lähes loppunut eikä maksukykyisiä matkailijoita juuri ole. Kotimaan matkailussa kuluttajien ostovoima on heikkoa, lähimatkailu ja peruskohteet vetävät vähän. Luonnon monimuotoisuus on heikentynyt selvästi ja myös Saaristomeren tila jatkaa heikkenemistään parantamiseen tarkoitettujen resurssien supistuessa. Tämä heikentää merkittävästi ihmisten hyvinvointia.

Leikkaukset luoviin aloihin ja kulttuuriin sekä taiteeseen heijastuvat merkittävästi Varsinais-Suomen alueen alan tarjontaan, mikä näkyy luovien alojen ammattilaisten toimeentulo-ongelmina sekä alalta poistumisina. Lisäksi leikkaukset heijastuvat myös alueen veto- ja pitovoimatekijöiden heikentymisenä.

Eteenpäin menevästä liikenteen sähköistymisestä nousee uusia ja ennakoimattomia ongelmia. Raaka-ainepula (esim. komponenttipula) kasvaa kaikilla toimialoilla. Maakunnan isot infrahankkeet etenevät vaivoin, mutta niiden edistymistä heikentävät jatkuvat budjettileikkaukset. Kansainvälinen kehitys, teknologiateollisuus ja energia-asiat eivät kehity toivotunlaisesti Varsinais-Suomessa. Työvoiman saatavuuden kanssa kamppailu on kovaa, eikä hahmoteta sitä, millaista osaamista oikeasti tarvitaan. Yritysten valmiuksissa ja asenteissa rekrytoida kansainvälistä työvoimaa on ongelmia.

Venäjä liittoutuu vahvemmin esim. Iranin, Intian ja Kiinan kanssa, mikä tuo uusia huolia länsimaille. Yritykset ovat heikosti varautuneita kasvaviin hybridisodan uhkatekijöihin. Omaisuus- ja myös jengirikollisuus lisääntyvät 2030-luvulla. Maailman epävakaus eskaloituu ja protektionismi valtaa alaa, mikä ei sekään ole hyväksi Suomen kannalta.

Kansallinen ja alueellinen päätöksenteko on häilyvää ja usein paniikinomaisesti reagoivaa.

Skenaariotiivistelmä

Kohti vuotta 2030 – pirulliset ongelmat kasautuvat

- Turvallisuus ja sotilaspoliittiset kriisit: Globaalit ja Euroopan alueen erityisesti turvallisuuspoliittiset kriisit luovat moniongelmaisen haasteellisen toimintaympäristön heikentäen talous- ja yhteiskuntajärjestelmiä. Itämeren alueella Venäjän ja Naton jännitteet haittaavat Suomen huoltovarmuutta ja talouskehitystä. Venäjän hybridivaikuttaminen onnistuu luomaan jatkuvan epävarmuuden ilmapiirin

- Kyberturvallisuus ja tekoäly: Tietoturvallisuus heikkenee ja Venäjän kyberhyökkäykset lisääntyvät aiheuttaen yhteiskunnan toimivuudelle haasteita. Tekoälyn hyötykäytön lisäksi esiintyy myös sen väärinkäyttöä mm. yhteiskunnan toimintojen häirintätarkoituksessa
- Investoinnit: Suomeen suuntautuvat investoinnit vähenevät eikä alueelle kanavoituva TKI-rahoitus kasva merkittävästi. Osa alueen teollisuudesta toimii puolustusteollisuuden alihankkijana.
- Alueellinen koheesio: Alue jää jälkeen Uudenmaan ja erityisesti Pirkanmaan kehityksestä, joissa myös esiintyy ongelmia sinänsä. Varsinais-Suomen sisäinen koheesio heikkenee (mm. kuntayhteistyön ongelmat)
- Kehityshankkeet: Alueen mittavat kehityshankkeet kohtaavat erilaisia ongelmia, mikä ei edistä alueen kasvua ja kehitystä; mm. lääkekehitys- ja tekoälykeskus eivät onnistu merkittävästi tukemaan alueen kärkialoja kehittymistä
- Energian hinta: Fossiilienergian hintakehitys on tasaisesti ylöspäin erilaisten kriisien seurauksena, mikä vaikuttaa negatiivisesti talouskehityksiin ja nostaa mm. logistiikkakuluja
- Vihreä siirtymä: Talouden heikko kehitys ja monet rajoitukset hidastavat siirtymää
- Työperäinen maahanmuutto: Kiristyneet maahanmuuttosäännöt ja alueen heikentävä vetovoima supistaa työperäistä maahanmuuttoa luoden kroonisen työvoimapulan
- Osaaminen ja koulutus: Supistuvien resurssien kierre heikentää koulutusjärjestelmän toimivuutta ja koulutustarjonta ei kehity vastaamaan alueen työelämän tarpeita. Esimerkiksi koulutuspolut eivät kehity tarpeita vastaavasti ja tutkintotarjonta on perinteistä. Koulutusala vaivaa myös osaajapula sinänsä ja koulutustoiminta pyrkii tyydyttämään vain elinkeinoelämän välttämättömimmät tarpeet
- Polarisaatio: Yhteiskunnallinen polarisaatio kasvaa lisäten syrjäytymiskehitystä eri tavoin, kyynistymistä ja erilaista henkistä pahoinvointia kansalaisten keskuudessa
- Hyvinvointi: Hyvinvointialueiden rahoituskriisi syvenee, mikä vaikuttaa kansalaisten hoitomahdollisuuksiin ja lisää mm. mielenterveysongelmia

Vuosi 2040 lähestyy – heinäsiirkkoja, tulvia ja sähkökatkoja?

- Energia: Energian korkean hinnan, negatiivisten kehityskierteiden takia ja kotitalouksien käytettävissä olevien varojen pysyväisluonteisesta supistumisesta johtuen maakunta jää pitkäkestoisesta taantumatilasta ja käpertyy (kyse on samalla osittain ainakin kansallisesta kokonaistilanteesta). Vihreä siirtymä ottaa ”pakon edessä” välttämättömiä askelia, mutta kannustimet ovat vajaat
- Avoin data: Tietoyhteiskunta muuttuu vaiheittain ”suljetun datan” yhteiskunnaksi
- Lääkekehitys: Merkittäviä yrityksiä alueella (mm. lääketieteellisyydessä) supistaa ja jopa kokonaan lopettaa toimintaansa alueella
- Osaaminen ja koulutus: Koulutussektorilla toimintaa hankaloittavat leikkaukset jatkuvat ja opetuksessa turvaututaan yhä enemmän digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuuksiin. Opiskelijan omaehtoisuus ja itseohjautuvuus lisääntyvät lisäten samalla mm. mielenterveysongelmia
- Korkeakoulut: Korkeakoulujen yhteistyö ja campustoiminnot eivät kehity odotetulla tavalla ja erilaiset intressiristiiriidat vaivaavat sektoria. Yliopistojen rahoitusta supistetaan ja mm. säätiöt rajoittavat korkeakoulusektorin rahoitusta. Lukukausimaksut palaavat lähes täysimääräisesti korkeakouluihin 2030-luvun alussa. Tohtoritason toimijat eivät riittävästi kiinnity alueelle

- Osaava työvoima: Työvoimapula jatkaa kasvuaan samalla kun kantasuomalaisten halukkuus tehdä matalan koulutustason töitä vähenee. Taustalla ovat myös kiristyneet työelämän vaatimukset työntekijän näkökulmasta. Matalapalkka-alat yleistyvät samalla kun työelämästä poistuma lisää haasteita entisestään
- Ilmastonmuutos: Ilmastonmuutos toisaalta lisää alueen ruokaketjun mahdollisuuksia jääden kuitenkin ongelmien varjoon (kuivuus, hyönteiset ym). Myös matkailuelinkeino on kokonaan uusien haasteiden edessä matkailijavirtojen ehtyessä niin turvallisuus- kuin ympäristösyistäkin
- Sähköinen liikenne: Liikenteen sähköistymisen eteneminen kohtaa vaikeuksia tuotantoketjujen haasteiden ja komponenttipulan takia
- Venäjä: Venäjä liittoutuu vahvemmin mm. Kiinan ja Intian kanssa, mikä lisää globaalia kilpailua ja moninapaisuutta ja samalla jännitteitä. Venäjän sisäinen kehitys on degeneroitunut ja maa on Pohjois-Korean tiellä
- Päätöksenteko: Päätöksenteosta on sekä kansallisella että alueellisella tasolla tullut reagoivaa ja ennakoimatonta, osin paniikinomaista vaikeuttaen pitkäjänteistä kehittämistoimintaa
- Toimintaympäristö yleisesti: Lisääntyvät ympäristöongelmat, taloudelliset vaikeudet ja sosiaaliset haasteet heikentävät tasaisesti kansalaisten hyvinvointia vahvistaen negatiivista kehityskierrettä